

ne more skrbeti za svoje otroke v tem smislu. Udeležitev pri športnih društvih, kar naj bi bilo nadomestilo za telesno vzgojo v šoli, se ne more vršiti v rani mladosti. Tu se je treba zadovoljiti v družinah z drobtinami, ki jih nudi šola.

Učenec, ki hoče zadostiti zahtevam današnje srednje šole, se ne more izogniti prevelikemu duševnemu naporu. Po naših srednješolskih zavodih — zlasti po gimnazijah — je toliko balasta, da pod njim učenec omaga duševno in telesno. Ne morem sicer trditi, da ne dobi nadarjen učenec, ki je pazljiv pri pouku, vendar še nekoliko časa za telo, toda potem mora opustiti neobvezne predmete. A kateri oče si želi svojega sina tako usposobiti za življenje? Tuji (moderni) jeziki, petje in glasba, risanje, stenografija itd. so za življenje ravno tako — če ne še bolj — važni kakor nekateri obligatni predmeti (n. pr. grščina). Mogoče je dvoje: ali zanemarjati proste predmete ali pa telesno vzgojo.

Naše srednje šole so se tekom časa deloma podemokratile, posebno v velikih mestih, in sicer glede učencev. Aristokracija, bogato meščanstvo in višje uradništvo se izogibljuje javne šole, kjer le morejo, in imajo svoje privatne zavode, kjer gledajo tudi na vzgojo telesa. Material za srednje šole tvorijo izvečine otroci nižjih meščanskih slojev, nižjega uradništva, delavcev in obrtnikov, in ti sloji ne morejo izven šole ničesar storiti za telesno vzgojo svojih otrok, ki jim ne morejo nuditi niti potrebne bivanja pod milim nebom.

Toda ni še cena zdravja sama na sebi tisto, kar sili človeka k skrbi za telesno vzgojo. Še drugo dejstvo je, ki ga ne smemo prezreti. Država, ki se zanjo uči in za njene službe usposablja največ učencev, zahteva za najnižjo službo maturo in — zdravo telo. Mnogo je zavodov, državnih in privatnih naprav, ki imajo svoje zdravnike. Oblast za oblastjo zahteva državno-pravna izpričevala o sposobnosti za javno službo. Tudi pri razpisih učiteljskih služb beremo zahtevo po državnozdravniškem spričevalu. A dandanes morajo vkljub temu sprejemati v državno službo tudi take kompetente, ki imajo vse drugo, samo zdravja ne. Zdravniki vendar ne morejo vedno zavračati telesno zaostalih, tesnoprskih, nervoznih, malokrvnih prosilcev, saj bi bila to marsikaterega kandidata uničujoča katastrofa.

saborski cerkvi povodom duhovnega opravila v nedeljo 19. avgusta.

Cerkev že sama na sebi napravi zaradi svoje prekrasne notranjščine nenavaden vtisk na človeka.

In ta dan se je menda združilo vse, da pokaže svetu, kako blagodejno vpliva ravno narodna cerkev na čutečega človeka; tu šele dobi tujec pravi pojem o pristni narodni cerkvi, in tu se šele razjasni tujcu ona zagonetka, ki si jo tolikokrat izkuša razložiti, zakaj prešinja ravno jugoslovanska plemena oni nabožni misticizem, ki ga vidimo pri vsem življenskem delovanju jugoslovanskih narodov.

V cerkev je došel sam kralj Peter I., in sicer v spremstvu samo enega adjutanta. Svoj sedež ima v obližju velkega oltarja v neposredni bližini ostalega občinstva.

In krasno je propovedoval proto Niko. V svojem dovršenem govoru je proslavljal in blagoslavljal narodno delovanje narodnega srbskega učiteljstva! . . . Kak razloček! Srce se nam je krčilo, ko smo se spominjali v duhu naših domačih pridig, ki se slišijo nedeljo za nedeljo s slovenskih lec. Tusem naj bi se prišla učiti naša duhovščina. —

Pri maši je izborna pelo „Prvo belgrajsko pevsko društvo“.

Vse to kliče dovolj glasno: Ne zanemarjajte telesne vzgoje mladine!

Kdaj se te razmere izpremene v prid mladini?

Huepp zahteva v svoji temeljiti brošuri „Pouk in vzgoja s socijalno-higijeniškega in socijalno-antropoliškega stališča“ za telesno vzgojo po dve uri na dan v urnik srednje šole. Drugi šolski reformatorji zahtevajo še več. Telesna vzgojitev potom šole ni mogoča po Hueppeju brez temeljite reforme srednjega šolstva, posebno na gimnazijah ne. Nerazvitost srednješolcev raste od leta do leta. Brez materialnih žrtev se pa v tem oziru ničesar ne dožene. Ako bi složno delovala država in občina, bi lahko bila odkazana stalna igrišča za srednješolce. Seveda bi treba pomnožiti število učiteljev telovadbe. Slednjič treba tudi na srednjih šolah uvesti šolske zdravnike. Dandanašnja navada, da prihaja ponekod uradni zdravnik le enkrat na leto v šole, je popolnoma nezadostna.

Popolnoma preustrojiti in urediti pa bo mogoče telesno vzgojo naše mladine šele tedaj, kadar reformirajo srednje šolstvo, ki je reforme potrebno!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca vinotoka 1906 K 210.959.87.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Pisarna.

XLIII.

Vprašanje:

I. Ali je dolžna definitivna učiteljica I. razreda trirazredne ljudske šole poučevati 2 uri več ročnih del na teden kakor komaj

In človeku, nevajenemu slišati tako mehke otožne cerkvene pesmi, se milo stori, ko sliši tu pevati narod skupno v svojem blaglasnem jeziku. A pri nas? V cerkvi slišiš le tuje latinsko petje, ki ga preprosti narod sploh neumeva. In to je menda tudi oni vzrok, da naš narod ni nikdar tako duševno zbran pri raznih cerkvenih opravilih, kakor smo to opazili ravno na srbskem narodu. Sploh je pa cerkvena pesem v staroslovenskem jeziku prešla popolnoma v ljudsko posest, zakaj že v ljudski šoli goje to petje, in v učnih črtežih ljudskih šol se zahteva znanje staroslovenščine toliko, da se umeva vse cerkvene obrede.

Ganljiv in prav karakterističen je bil tudi sledeči slučaj. Ko je zapuščal kralj cerkev, mu je hotela poljubiti neka deklica roko. A kralj ji roko odtegne ter jo prav presrčno pogladi po obrazu. — In dekličin obraz? Topil se je v samem blaženstvu. Čutila se je menda najsrečnejše bitje na svetu. —

Nad vse impozanten je bil izprevod iz saborske cerkve na Kalimegdan. Na stotine učiteljstva se je pomikalo po glavni ulici Mihajlovi, a na čelu so nosili štiri krasne vence, ki so bili namenjeni največjemu dobrotniku srbskega učiteljstva, Jovanu Gavriloviću.

Gavrilović! Ime, ki ga vsak srbski učitelj izgovarja z največjim spoštovanjem. Ta velikodušni mecen srbskega učiteljstva

došla maturantinja, kateri je urnik določil pozimi 27, poleti 26 ur na teden, medtem ko vprašalki pozimi 29, poleti 28 1/2 ur na teden.

II. Ali je dolžna ista učiteljica, ki ima svojih 28 ur v razredu, poučevati še dečke ponavljalne šole v nedeljo namesto nadučitelja, ki ima pozimi 26, poleti 24 ur na teden.

III. Ali mora ista učiteljica brezpogojno, brez vsakega ugovora pokoriti se pristranskemu in od nekaj skrajno nekolegijalnemu nadučitelju? Zatirana učiteljica.

Odgovor:

Ad I. Dolžni ste, to storiti. Toda opravičeni ste, zoper že potrjeni urnik pritožiti se na c. kr. deželni šolski svet, ki Vam bo ustregel, ako imate dovolj razlogov, kar pa dvomimo gledé te točke.

Ad II. Dolžni ste, to storiti, ako je tudi v teh točkah urnik od c. kr. okrajnega šolskega sveta potrjen. Vendar se mu dá s pritožbo ugovarjati, zakaj po zakonu mora moška učna oseba stare dečke poučevati. Torej Vam svetujemo, da v tej točki, namreč gledé poučevanja dečkov v ponavljalni šoli, ugovarjate in se sklicujete na državni zakon.

Ad III. Slušati se mora; toda pritožba je dovoljena, in dobro utemeljena pritožba ima večkrat povoljni uspeh.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Slovenska Šolska Matica. Knjige „Slovenske Šolske Matice“ za l. 1906. bodo kmalu dotiskane. Da nam bo mogoče o pravem času sestaviti in natisniti tudi imenik članov našega društva, prosimo p. n. gg. poverjenike, ki nam še niso naznanili letošnjih članov, da to nemudoma store. V isti namen prosimo p. n. učitelje in učiteljice, da čimpreje oglašajo svoj pristop pri svojih poverjenikih. — Častno bi bilo za naš stan, da se tudi letos pomnoži število Matičarjev. O d b o r.

Učiteljsko društvo kranjskega okraja je zborovalo dne 4. oktobra t. l. v prostorih deške ljudske šole v Škofji Loki. Ob 2. uri popoldne otvori predsednik, tovariš nadučitelj Fr. Luznar, zborovanje. Pozdravi navzočnike, katerih je bilo 22, in opozarja na članek v „Učit. Tovarišu“, ki ga je spisal nadučitelj Janko Žirovnik iz St. Vida nad Ljubljano, ki govori o organi-

je zapustil vse svoje ogromno imetje obstoječe iz hiše in nad 250.000 dinarov, kakor fond za učiteljske penzije. Pokojnik je preminul 29. junija 1877. l. Kot upokojeni član državnega sveta. V svojem življenju je igral važno vlogo v javnem srbskem gibanju.*) Hvaležno učiteljsvo mu je postavilo dostojen spomenik v Kalimegdanu.

Ogledali smo si tudi dom „Učiteljskega združenja“. Krasna stavba! Nahaja se v ulici kneginje Ljubice. V pritličju ima „Učiteljsko združenje“ svoje prostore, kakor pisarnico, čitalnico, knjižnico itd., a ostale prostore posedujejo privatne stranke. Stavba stane okrog 105.000 dinarov. Kupili so jo l. 1905., in sicer se dali takoj 65.000 dinarov, ostalo plačujejo v obrokih. V čitalnici smo zasledili tudi našega „Učit. Tovariša“ in „Popotnika“. Znamenje, da se srbsko učiteljsvo živo zanima za nas Slovence.

Pri tej priliki povemo tudi, da smo si ogledali „Jugoslovansko čitalnico“, znano po svojem predsedniku Slovencu Vukasoviču. Tu smo našli večino slovenskih časopisov, kar nas je posebno zradostilo in domislili smo se one pesmi, ki pravi, da „Slovan povsod brate ima. — —“

*) Kdor se zanima za življenje tega mecena, naj bere knjigo: „Život i rad Jovana Gavrilovića“. Napisao And. Gavrilović, Beograd 1900.

zaciji učiteljstva. Na enake krožke je treba misliti tudi v obširnem kranjskem okraju; morda se sestavijo taki krožki za vsak sodnijski okraj posebej.

O vzgoji plemenitih nageljnov je predaval gospod Friderik Kramer, učitelj v Škofji Loki. Pri razjasnevanju se je opiral na vzgojo 1. iz semena, 2. s podtaknjenci (Stecklinge) in 3. z vlaknicami (Senker). Kolikor se je pač dalo v tem letnem času, je pokazal na posameznih nageljniovih rastlinah, kako se postopa praktično pri cepljenju. Na razna vprašanja je dal poučljive odgovore. Prijateljem nageljnov je priporočal, naj naročajo semena in vse, kar spada le sem, pri eksportni tvrdki Fran Spora (Klattau-Češko).

O novem šolskem in učnem redu je poročal gospod Fran Ivanc, učitelj v Kranju. Opozarjal je na tozadevno razpravo v „Deutsch-österreichische Lehrerzeitung“. Dotična številka tega lista je izšla dne 15. novembra lanskega leta ter najizdatneje preresetava s splošnega stališča ta novi naš zakon. Marsikateremu odstavku je sledila živahna debata.

Društveni tajnik je predlagal, naj se obrne društvo od slučaja do slučaja na srednješolske profesorje, da bi prevzeli kako predavanje pri društvenih zborovanjih. Po nekaterih pomislekih se je predlog koučno sprejel. K sklepu je poročal predsednik o zapuščini umrlega nadučitelja Josipa Travna. Društvu je volil 5695 K 44 h, od katere vsote ostane društvu okroglih 5000 K kot glavnica. Ker se odkrije njemu dne 1. novembra t. l. na ljubljanskem pokopališču nagrobni spomenik, vabi in pozivlja predsednik navzočne na slavnostno odkritje.

Na neko interpelacijo zastran razpisa učiteljskih služb v kranjskem šolskem okraju dá predsednik potrebno pojasnilo, na kar zaključí zborovanje.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje v četrtek, dne 8. novembra 1906, ob 10. uri v šoli Leitersberg. Vzpored isti, ki je bil določen za zborovanje dne 4. oktobra.

Ker imamo pogovoriti za društvo jako važno stvar, prosim imenom odbora, da pridejo g. društveniki polnoštevilno. G. odborniki naj blagovolijo priti že ob 1/2 10. uri.

Augustin Požegar, tač. načelnik.

Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj zboruje v četrtek, dne 8. novembra po 10. uri predpoldne v Franc Jožefovi šoli v Ljutomeru po sledečem vzporedju: 1. zapisnik, 2. dopisi, 3. najvažnejše iz pedagoških in šolskopoličnih listov, poročja J. Robič, 4. Perutninski tečaj v Otterbachu na Gorjem Avstrijskem, poročja T. Pušenjak, 5. slučajnosti. Da se vidimo po dolgem vsi! O d b o r.

Dobili smo dovoljenje, da si smemo ogledati znameniti konak, kraljevo palačo. — Obšlo nas je neko čudno čuvstvo, ko smo prestopili vrtna vrata te palače. Živo se nam je prebudil spomin, in videli smo v duhu vso zgodovino najnovejšega časa. Del konaka, kjer je paševal prednjik sedanjega kralja, je razrušen in odstranjen tako temeljito, kakor so temeljito izbrisali stari Rimljani despotično Kartago s svetovnega pozorišča. Na kraju, kjer se je izročil oni despot usodne noči razljučenemu ljudstvu, igra sedaj vsak dan vojaška godba.

Tragedija življenja — igra usode! — — —

Ogledali smo si tudi šolski muzej „Učiteljskega združenja“. Muzej hrani dokaj znamenitih stvari, le žal, da je sedaj natančen pregled nemogoč, ker je muzej za silo nastanjen v tako tesnih prostorih, ki lahko tekmujejo z nekdanjim prostorom našega šolskega muzeja. — V pomladi tega leta je doletela ta muzej nesreča, da je izbruhnil v muzejskih prostorih požar in uničil dokaj stvarij in pokvaril deloma prostore šolskega muzeja. V kratkem se preseli muzej v primerne prostore.

Znamenito je centralno pravoslavno pokopališče. Tu so gomile premnogih slavnih mož srbskega naroda. V pokopališki kapeli pa kažeta dva preprosta lesena križa, da tu leže — baje — ostanki Aleksandra in Drage. — — —